

Briselē, 2020. gada 15. janvārī
(OR. en)

14994/2/19
REV 2

JAI 1312
DATAPROTECT 302
DAPIX 364
FREMP 177
DIGIT 180
RELEX 1150

"A" PUNKTA PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Padome
Iep. dok. Nr.:	14994/1/19 REV 1
Temats:	Padomes viedoklis un atzinumi par Vispārīgās datu aizsardzības regulas (VDAR) piemērošanu – pieņemšana

1. Ar Vispārīgo datu aizsardzības regulu (VDAR) tika aizstāta Direktīva 95/45/EK. Regulai ir divi mērķi, proti, pastiprināt fizisku personu tiesības uz datu aizsardzību un, digitālajā vienotajā tirgū sekmējot personas datu brīvu apriti, uzlabot uzņēmējdarbības iespējas.

2. VDAR stājās spēkā 2016. gada maijā, un to piemēro no 2018. gada 25. maija.

3. Saskaņā ar VDAR 97. pantu Komisija Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz VDAR novērtējuma un pārskata ziņojumu. Pirmais ziņojums ir jāiesniedz līdz 2020. gada 25. maijam. Tādēļ Komisija ņem vērā Parlamenta un Padomes viedokļus un atzinumus, un tos, kas iegūti no citām attiecīgajām struktūrām un avotiem. Komisija var arī pieprasīt informāciju no dalībvalstīm un uzraudzības iestādēm.

Saistībā ar minēto novērtējumu un pārskatu Komisija jo īpaši pārbauda, kā tiek piemērota un darbojas:

- V nodaļa par personas datu nosūtīšanu uz trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām, jo īpaši attiecībā uz lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar šīs regulas 45. panta 3. punktu, un lēmumiem, kas pieņemti, balstoties uz Direktīvas 95/46/EK 25. panta 6. punktu; un
- VII nodaļa par sadarbību un konsekvenci.

4. Padomes viedokļa sagatavošanai prezidentvalsts, pamatojoties uz dalībvalstu sniegtajiem komentāriem, izstrādāja tekstu. Padomes Informācijas apmaiņas un datu aizsardzības jautājumu darba grupa (*DAPIX*) tikās 2019. gada 3. septembrī, 21. oktobrī, 11. novembrī un 5. decembrī, lai apspriestu Padomes viedokli.

5. Pēc klusēšanas procedūras, kas tika sākta 2019. gada 6. decembrī, delegācijas varēja vienoties par šīs piezīmes pielikumā izklāstīto Padomes viedokļa tekstu.

6. Tāpēc Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta ieteikt Padomei kādā no tās nākamajām sanāksmēm kā darba kārtības "A" punktu, Apvienotajai Karalistei atturoties, pieņemt savu viedokli un atzinumus par Vispārīgās datu aizsardzības regulas piemērošanu, kā tie izklāstīti pielikumā. Komisija tiks informēta par Padomes viedokli.

1. Ievads

1) Vispārīgās datu aizsardzības regulas (VDAR) ¹ piemērošana sākās 2018. gada 25. maijā, un ar to tika atcelta un aizstāta Direktīva 95/46/EK. VDAR mērķis ir izveidot spēcīgu un saskanīgāku datu aizsardzības satvaru Eiropas Savienībā, ko balsta spēcīga izpildes panākšana. VDAR ir divējāds mērķis. Pirmkārt, aizsargāt fizisku personu pamattiesības un pamatbrīvības un jo īpaši to tiesības uz personas datu aizsardzību. Otrkārt, atļaut personas datu brīva apriti un digitālās ekonomikas attīstību visā iekšējā tirgū.

2) Saskaņā ar VDAR 97. pantu Komisija Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz pirmreizējo šīs regulas novērtējuma un pārskata ziņojumu. Ziņojuma termiņš ir 2020. gada 25. maijs, un pēc tam ziņojumi iesniedzami reizi četros gados.

3) Šajā kontekstā Komisijai jo īpaši jāizskata, kā tiek piemērota un kā darbojas:

- V nodaļa par personas datu nosūtīšanu uz trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām, jo īpaši attiecībā uz lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar šīs regulas 45. panta 3. punktu, un lēmumiem, kas pieņemti, balstoties uz Direktīvas 95/46/EK 25. panta 6. punktu; un
- VII nodaļa par sadarbību un konsekvenci.

4) VDAR nosaka par pienākumu Komisijai ņemt vērā Parlamenta un Padomes viedokļus un atzinumus, un tos, kas iegūti no citām attiecīgajām struktūrām vai avotiem. Komisija var arī pieprasīt informāciju no dalībvalstīm un uzraudzības iestādēm.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula).

5) Lai sagatavotu iepriekš minētos Padomes viedokļus un atzinumus, delegācijām tika lūgts iesūtīt rakstiskus komentārus ². Dalībvalstu komentārus apsprieda *DAPIX* darba grupa 2019. gada 21. oktobra, 11. novembra un 5. decembra sanāksmēs. Padomes viedokļi un atzinumi, kas balstīti uz minēto sagatavošanās darbu, ir izklāstīti un apkopoti šajā dokumentā. Padome ir arī pieņēmusi zināšanai Komisijas paziņojumu "Datu aizsardzības noteikumi kā uzticības vairotājs ES un ārpus tās – izvērtējums" ³ ("paziņojums"), kas tika pieņemts 2019. gada jūlijā. Paziņojumā tika aplūkota ES datu aizsardzības noteikumu ietekme un iespējas vēl vairāk uzlabot to īstenošanu. Kaut arī Komisijas ieskatā ar jaunajiem datu aizsardzības noteikumiem ir sasniegti daudzi no to mērķiem, paziņojumā ir izklāstīti arī konkrēti pasākumi, kā vēl pastiprināt šos noteikumus un to piemērošanu.

6) Padome uzskata, ka tās viedokļiem un atzinumiem nebūtu jāaprobežojas tikai ar tematiem, kas konkrēti minēti VDAR 97. panta 2. punktā. Tāpēc Padome mudina Komisiju savā paredzētajā ziņojumā novērtēt un pārskatīt arī VDAR piemērošanu un darbību ārpus minētajā pantā konkrēti norādītā. Turklāt Komisijai būtu jāņem vērā attiecīgo ieinteresēto personu pieredze un ieguldījums. Tas palīdzēs nodrošināt, ka novērtējums ir pēc iespējas visaptverošs. Ņemot vērā, cik liela ir VDAR nozīme un ietekme attīstībā esošajā digitālajā sabiedrībā, pastāv argumenti par labu plašākai pārskatīšanai un pastāvīgām diskusijām par šo tematu.

7) Vienlaikus Padome uzsver, ka VDAR tiek piemērota vien kopš 2018. gada maija. Tāpēc ir liela iespēja, ka vairumam dalībvalstu identificēto problēmu par labu nāks vairāk pieredzes VDAR piemērošanā turpmākajos gados. Dalībvalstīm varētu noderēt arī turpmāki norādījumi, jo īpaši no Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas (EDAK) puses, un iespēja apmainīties ar informāciju par valstu praksi, interpretācijām un tiesu lēmumiem.

² 12756/19 REV 1.

³ 11535/19.

8) Padome ir veikusi virkni detalizētu novērojumu par VDAR piemērošanu. Šajā dokumentā Padome ieskicē dažus tematus, ko dalībvalstis ir uzskatījušas par īpaši būtiskiem. Šie jautājumi arī būtu pienācīgi jāatspoguļo gaidāmajā Komisijas ziņojumā.

2. Vispārīgas piezīmes

9) Padome uzskata, ka VDAR ir sevi pierādījusi kā veiksmīgu. Tā nešaubīgi ir svarīgs atskaites punkts un instruments, kas stiprina tiesības uz personas datu aizsardzību un veicina uzticību vairojošu inovāciju Eiropas Savienībā. Turklāt VDAR ir vēl vairāk palielinājusi apziņu par datu aizsardzības svarīgumu gan ES, gan arī aiz tās robežām.

10) Padome atzīst nozīmīgo lomu, kāda ir valstu uzraudzības iestādēm VDAR darbībā un konsekventā piemērošanā. Padome arī atzīmē nozīmīgo pieaugumu uzraudzības iestāžu darbībā, kas saistīts ar to jauno uzdevumu un pilnvaru īstenošanu, un pozitīvo attīstību saistībā ar to, ka daudzās dalībvalstīs tām piešķirts ievērojami vairāk resursu. Padome ir vienprātis ar Komisiju attiecībā uz nozīmi, kāda ir dalībvalstu uzraudzības iestāžu sadarbībai, jo īpaši EDAK ietvaros. Šī sadarbība būtu jāstiprina vēl vairāk, jo tā ir īpaši nozīmīga risku ietverošas pārrobežu apstrādes uzraudzībai vai apstrādei, kas attiecas uz daudzām dalībvalstīm, piemēram, saistībā ar tā dēvētajiem lielajiem tehnoloģiju uzņēmumiem.

11) Padome arī atbalsta Komisijas paziņojumā izklāstīto ideju, ka konkurences, patērētāju tiesību aizsardzības un datu aizsardzības iestādēm piemērotos gadījumos būtu jāsadarbojas, piemēram, attiecībā uz lielo tehnoloģiju uzņēmumu uzraudzību. Padome atzīmē, ka minēto uzņēmumu un to uzņēmējdarbības modeļu plašā ietekme ir raisījusi zināmas bažas. Būtu vērts izpētīt un uzraudzīt, piemēram, kā datu subjekti var pietiekami izmantot savas tiesības pret lielajiem tehnoloģiju uzņēmumiem. Tāpēc ES līmenī ir vajadzīgi koordinēti centieni izskatīt izaicinājumu apjomu, kā arī radīt redzējumu par to, kā tiem pievērsties.

12) Turklāt Padome uzskata, ka datu pārziņiem un apstrādātājiem ir vajadzīgs vairāk precizējumu un norādījumu no uzraudzības iestādēm un EDAK. Gaidāmajā Komisijas novērtējuma ziņojumā arī vajadzētu būt uzsvērtai vispārējai nepieciešamībai pēc praktiskām pamatnostādnēm un citiem piemērotiem līdzekļiem šīs nepieciešamības apmierināšanai.

13) Piemērots veids, kā veicināt VDAR pienācīgu piemērošanu varētu būt nozarēm īpaši paredzētu rīcības kodeksu izstrāde saskaņā ar VDAR 40. pantu. Šādos rīcības kodeksos īpaša uzmanība varētu tikt pievērsta tādiem jautājumiem kā bērnu personas datu aizsardzība vai veselības datu apstrāde. Rīcības kodeksu saraksts, par kuru tiek panākta vienošanās ar uzraudzības iestādēm, varētu palīdzēt uzlabot koordināciju un atbalstu attiecībā uz šādiem projektiem. Būtu jāpastiprina un jāpilnveido pasākumi šādu rīcības kodeksu izstrādes veicināšanai.

14) Vienlaikus Padome atzīmē, ka jaunus izaicinājumus personas datu aizsardzībai, kā arī citu pamattiesību aizsardzībai (piemēram, diskriminācijas aizlieguma aizsardzībai) rada arī jaunas parādības, jo īpaši jaunās tehnoloģijas. Minētie izaicinājumi ir saistīti ar tādām jomām kā lielo datu, mākslīgā intelekta un algoritmu izmantošana, kā arī lietu interneta un blokķēžu tehnoloģiju izmantošana. Tas pats attiecas uz tādu tehnoloģiju izmantošanu kā sejas atpazīšana, jaunu veidu profilēšana un dziļās digitālās viltošanas ("*deepfake*") tehnoloģija. Izaicinājumus personas datu aizsardzībai var radīt arī kvantu skaitļošanas attīstība. No otras puses, Padome norāda, ka daži minēto tehnoloģiju pielietojumi var arī sniegt lielas priekšrocības un potenciāli uzlabot Eiropas iedzīvotāju privātumu. Lai turētos līdzī jaunajām tehnoloģijām, Padome uzskata par nepieciešamu pastāvīgi uzraudzīt un izvērtēt saistību starp tehnoloģisko attīstību un VDAR ES līmenī.

15) Padome uzsver, ka VDAR tika izstrādāta tehnoloģiski neitrāla un ka tās noteikumos jau ir pievērsta uzmanība šiem jaunajiem izaicinājumiem. Padome uzskata, ka ir būtiski apzināties, ka VDAR un – vispārīgāk – ES tiesiskais regulējums personas datu aizsardzībai ir priekšnosacījums digitālās politikas iniciatīvu izstrādei nākotnē. Tomēr, ņemot vērā minēto, Padome uzskata, ka pēc iespējas drīz ir jāprecizē, kā VDAR attiecas uz iepriekš minētajām jaunajām tehnoloģijām.

3. Starptautiskā nosūtīšana

16) Komisija paziņojumā atzīmē pozitīvo tendenci, kas attīstās datu aizsardzības jomā globālā līmenī. Arvien pieaug pušu skaits Eiropas Padomes 108. konvencijai, kura nesen tika pārskatīta. Vienlaikus valstis visā pasaulē pieņem jaunus tiesību aktus datu aizsardzības jomā vai modernizē datu aizsardzības tiesisko regulējumu.

17) Padome uzskata, ka lēmumi par aizsardzības līmeņa pietiekamību ir būtisks rīks pārziņiem, kā droši nosūtīt personas datus uz trešām valstīm un starptautiskām organizācijām. Šajā ziņā Padome arī uzskata, ka ir izšķiroši svarīgi, lai lēmumi par aizsardzības līmeņa pietiekamību būtu balstīti uz atbilstību visiem kritērijiem, kas attiecībā uz šādiem lēmumiem ir noteikti, tostarp attiecībā uz tālāku nosūtīšanu. Lēmumi par aizsardzības līmeņa pietiekamību arī ir pastāvīgi jāuzrauga un periodiski jāpārskata, kā to prasa Savienības tiesību akti; tas ir būtiski, lai nodrošinātu datu subjekta tiesību efektīvu aizsardzību. Padome atbalsta Komisijas paziņojumā pausto nodomu turpināt pastiprināt dialogu par aizsardzības līmeņa pietiekamību ar atbilstīgiem galvenajiem partneriem. Padome mudina Komisiju, kad tā pieņem jaunus lēmumus par aizsardzības līmeņa pietiekamību, izskatīt iespēju konkrēti pievērsties nosūtīšanai uz publiskām iestādēm un starp tām. Padome arī atzinīgi vērtē Komisijas plānu 2020. gadā ziņot par pārskatīšanu, kas veikta 11 lēmumiem par aizsardzības līmeņa pietiekamību, kuri pieņemti saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK.

18) Padome atzīmē, ka šobrīd spēkā ir tikai 13 lēmumi par aizsardzības līmeņa pietiekamību, tostarp privātuma vairogs attiecībā uz ASV. Līdz ar to daudzās situācijās, kad tiek nosūtīti personas dati uz trešām valstīm un starptautiskām organizācijām, pārzinim atliek izmantot citus rīkus, ko piedāvā VDAR V nodaļa. Tāpēc Padome piekrīt viedoklim, ka ir svarīgi pievērsties arī citu VDAR V nodaļā paredzēto starptautiskās nosūtīšanas rīku piemērošanai, kuri dažkārt arī varētu labāk atbilst atsevišķu datu pārziņu un apstrādātāju vajadzībām konkrētās nozarēs. Padome uzsver minēto rīku priekšrocības – tie ietver juridiski saistošus un izpildāmus instrumentus starp publiskām iestādēm vai struktūrām, saistošus uzņēmuma noteikumus, datu aizsardzības standartklausulas, ko pieņēmusi Komisija vai uzraudzības iestāde un apstiprinājusi Komisija, kā arī apstiprinātus rīcības kodeksus vai sertifikācijas mehānismus kopā ar saistošām datu pārziņa vai apstrādātāja saistībām trešā valstī.

19) Padome arī atzīmē, ka līguma standartklauzulas attiecībā uz datu nosūtīšanu uz trešām valstīm, kuras ir izstrādātas saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK, nav tikušas aktualizētas kopš to sākotnējās pieņemšanas, ņemot vērā notikumu attīstību, tostarp VDAR stāšanos spēkā. Komisija tiek mudināta tās tuvākajā nākotnē pārskatīt un koriģēt, lai ņemtu vērā datu pārziņu un apstrādātāju vajadzības.

20) Dalībvalstis ir norādījušas, ka dažu iepriekš minēto rīku piemērošanai par labu nāktu vairāk precizējumu un norādījumu. Piemēram, dažas dalībvalstis ir norādījušas – ja nav lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību, pārzinim varētu būt grūti noteikt, kas ir uzskatāmas par datu aizsardzības atbilstošām garantijām, kā minēts VDAR 46. pantā. Padome uzskata, ka būtu vēlami precizējumi un norādījumi, jo īpaši no EDAK. Padome atzīmē EDAK jau sniegtos norādījumus attiecībā uz saistošiem uzņēmuma noteikumiem. Turklāt būtu jāprecizē minimālie standarti nosūtīšanai, pamatojoties uz atbilstošām garantijām, starp publiskām iestādēm. Tas ir svarīgi, jo dalībvalstu publiskajām iestādēm ir pastāvīgi jāsadarbojas un jāapmainās ar personas datiem ar tādu trešo valstu iestādēm, kuru tiesiskais regulējums atšķiras no ES tiesiskā regulējuma.

4. Sadarbības un konsekvences mehānismi

21) Sadarbības un konsekvences mehānismi Padomes ieskatā ir svarīgi instrumenti, ar kuriem panākt augstu un konsekventu personas datu aizsardzību visā ES. Sagaidāms, ka minēto mehānismu piemērošanas rezultātā tuvākajā nākotnē tiks pieņemta virkne svarīgu kopīgu lēmumu un izdoti vadlīniju dokumenti Eiropas līmenī, tādējādi veicinot skaidrāku izpratni par VDAR un tās konsekventu piemērošanu, kā arī mazinot neviendabību tās piemērošanā.

22) Tomēr, kaut arī sadarbības un konsekvences mehānismi tiek uzskatīti par svarīgiem jaunā tiesiskā regulējuma elementiem un uzraudzības iestādēm ir pienākums sadarboties, dalībvalstis ir minējušas, ka to uzraudzības iestādes ir saskārušās ar dažiem sarežģījumiem to izmantošanā. Turklāt dažas dalībvalstis ir vērsušas uzmanību uz jauno mehānismu radīto administratīvo slogu un ar cilvēkresursiem saistīto ietekmi, jo īpaši ietekmi, ko radītu VDAR 60. pantā noteiktie termiņi. Tāpat dažas dalībvalstis ir minējušas problēmas saistībā ar to, ka VDAR nav detalizētāku noteikumu par piemērojamajām procedūrām pārrobežu situācijās, kā arī dažādajiem kritērijiem, jo īpaši sūdzību izskatīšanai saskaņā ar valstu procesuālajiem noteikumiem. Tomēr, lai arī Padome atzīst izaicinājumus, ar ko saskaras uzraudzības iestādes saistībā ar minēto termiņu ievērošanu un valstu procesuālo noteikumu prasību izpildi, tā uzskata, ka VDAR efektīvai izpildei ir svarīgi, lai tiktu izpildīti 60. panta nosacījumi.

23) Padome uzskata, ka vēl ir par agru izvērtēt sadarbības un konsekvences mehānismu darbību, ņemot vērā, ka pieredze to piemērošanā nav bijusi ilgstoša. Padome tāpēc mudina Komisiju šīs pārskatīšanas kontekstā apspriesties ar uzraudzības iestādēm un EDAK. Padome arī mudina EDAK izskatīt jautājumu par efektīva darba mehānisma rašanu pārrobežu gadījumos.

5. Rīcības brīvība, kas saglabāta valstu likumdevējiem

24) VDAR ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs. Kā Komisija ir norādījusi paziņojumā, viens svarīgs VDAR mērķis bija pārvarēt sadrumstalotību, ko rada 28 dažādi valstu regulējumi, kuri pastāvēja saistībā ar Direktīvu 95/46/EK, un nodrošināt juridisko noteiktību indivīdiem un uzņēmumiem visā ES. Padome uzskata, ka VDAR lielā mērā ir palīdzējusi šo mērķi sasniegt.

25) Tomēr VDAR atstāj iespēju valsts likumdevējam saglabāt vai ieviest konkrētākus noteikumus, lai pielāgotu dažu VDAR noteikumu piemērošanu. Šāda rīcības brīvība ir ietverta vairākos VDAR pantos. Komisija paziņojumā norādīja, ka tā pievērsīs īpašu uzmanību valstu pasākumiem saistībā ar šīs rīcības brīvības izmantošanu konkretizēšanas nolūkos. Komisija norāda: valsts tiesību aktos nebūtu jāievieš prasības, kas pārsniedz VDAR noteiktās, ja nav paredzēta rīcības brīvība konkretizēšanai, piemēram, papildu apstrādes nosacījumus. Padome atgādina, ka vienošanās laikā par VDAR tika uzskatīts, ka pienācīga rīcības brīvība valstu likumdevējiem daudzējādā mērā ir nepieciešama. Piemēram, VDAR 6. panta 2. un 3. punktā dalībvalstīm ir atļauts saglabāt vai ieviest konkrētākus noteikumus, lai pielāgotu konkrētu juridisko pamatu piemērošanu attiecībā uz personas datu apstrādi. Tādējādi zināma sadrumstalotība, ko šī rīcības brīvība izraisīja, bija paredzēta, un tā ir pamatota. Tas pats attiecas, piemēram, uz 85. un 86. pantu.

26) Tomēr vairākas dalībvalstis ir norādījušas, ka valstu rīcības brīvība, iespējams, ir radījusi neprognozētas sekas, jo tā zināmā mērā ir veicinājusi lielāku tiesiskās ainas sadrumstalotību, nekā sākotnēji bija paredzēts. Piemēram, valstu likumdevēju rīcības brīvība ir iekļauta arī VDAR 8. pantā, kurā paredz bērna vecumu piekrišanas došanai attiecībā uz informācijas sabiedrības pakalpojumiem, kas ir diapazonā no 13 līdz 16 gadiem. Rezultātā dalībvalstis ir pieņēmušas atšķirīgus vecuma ierobežojumus.

27) Kaut gan vairākums dalībvalstu atšķirīgos vecuma ierobežojumus neizvirzīja kā problēmjautājumu, pāris dalībvalstu uzskatīja, ka tas ir problemātiski, un ierosināja apsvērt vienota vecuma ierobežojuma ieviešanu. Padome atzīmē, ka šī sadrumstalotība saistībā ar atšķirīgajiem vecuma ierobežojumiem bija paredzēta, kad sarunu par VDAR noslēgumā tika pieņemts lēmums atļaut elastīgu vecuma ierobežojuma noteikšanu. Tomēr iespēja izvēlēties dažādus vecuma ierobežojumus, kā paredzēts 8. pantā, ir radījusi juridisko nenoteiktību attiecībā uz piemērojamiem tiesību aktiem starp dalībvalstīm situācijās, kad vienai apstrādes darbībai ir piemērojami divu dalībvalstu valsts tiesību akti.

28) Tomēr Padome atzīmē, ka VDAR un valsts noteikumi, kas regulu papildina, tiek piemēroti tikai īsu laiku. Daudzās dalībvalstīs joprojām tiek pārskatīti konkrētām nozarēm paredzētie tiesību akti. Tāpēc varētu būt pārāgri izdarīt noteiktus secinājumus par juridiskās sadrumstalotības vispārējo līmeni Eiropas Savienībā. Lietderīgi būtu gūt labāku izpratni par to, kā jautājums par tādu valsts tiesību aktu teritoriālās darbības jomas pārklāšanos, ar kuriem tiek īstenota VDAR, ir ietekmējis datu pārziņus un apstrādātājus un kā viņi šādas situācijas risina.

29) Padome arī uzsver, ka ir jānovērš ES juridiskās vides sadrumstalošanās attiecībā uz personas datu aizsardzību. ES direktīvām un regulām, kurās ir noteikumi par personas datu apstrādi, būtu jāatbilst VDAR vai attiecīgā gadījumā – Direktīvai (ES) 2016/680⁴ vai Regulai (ES) 2018/1725⁵. Tiesības uz pienācīgu datu aizsardzību būtu arī jāņem vērā, veidojot politiku, kas ietekmē personas datu apstrādi.

6. Jauni pienākumi privātajam sektoram

30) Kaut arī VDAR zināmā mērā ir samazinājusi administratīvo slogu datu pārziņiem, tā ir arī radījusi dažus jaunus pienākumus. Palielinātā darba slodze, kas tādējādi radusies, ir jo īpaši skārusi mazos un vidējos uzņēmumus (MVU). Paziņojumā norādīts – kaut gan situācija dalībvalstīs atšķiras, MVU ir tās ieinteresētās personas, kurām ir visvairāk jautājumu par VDAR piemērošanu. Tāpat dažas dalībvalstis ir norādījušas, ka dažas labdarības vai brīvprātīgo apvienības ir bijušas starp tiem, kuri ir saskārušies ar problēmām saistībā ar dokumentācijas prasībām.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK.

31) Saskaņā ar dažu dalībvalstu sniegto informāciju MVU nav apmierināti, piemēram, ar ierobežoto atkāpi no pienākuma reģistrēt apstrādes darbības. Ar VDAR 30. panta 5. punktu uzņēmumi vai organizācijas, kurās nodarbinātas mazāk nekā 250 personas, tiek atbrīvoti no prasības reģistrēt apstrādes darbības, bet tikai, ievērojot nosacījumu kopumu, kuri tiek reti piemēroti. Atzīstot, ka VDAR uz risku balstītā pieeja bija likumdevēja izdarīta izvēle, Padome tomēr uzskata, ka būtu svarīgi censties izvērtēt, kā iecerētais līdzsvars starp uz risku balstīto pieeju, no vienas puses, un vajadzība ņemt vērā MVU īpašās vajadzības (13. apsvēruma), no otras puses, darbojas praksē.

32) Vēl viens jaunu pienākumu piemērs ir pienākums paziņot uzraudzības iestādēm par personas datu aizsardzības pārkāpumiem un šādus pārkāpumus dokumentēt (VDAR 33. pants). Saskaņā ar informāciju, kas saņemta no dalībvalstīm, līdz šim saskaņā ar 33. pantu iesniegto paziņojumu skaits ES līmenī ir ievērojams. Tāpēc šķiet, ka šis pienākums ir radījis papildu darbu gan datu pārziņiem, gan uzraudzības iestādēm.

33) Kaut gan saskaņā ar 13. apsvēruma dalībvalstis un to uzraudzības iestādes tiek mudinātas ņemt vērā mikrouzņēmumu, mazo uzņēmumu un vidējo uzņēmumu konkrētās vajadzības šīs regulas piemērošanā, Padome piekrīt, ka varētu būt lietderīgi, ja MVU saņemtu papildu norādījumus un atbalstu no valstu uzraudzības iestādēm vai EDAK. Dažas dalībvalstu uzraudzības iestādes jau ir izstrādājušas speciāli vērstus norādījumus un rīkus mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, lai reaģētu uz to jautājumiem un vajadzībām. Padome uzsver minēto iestāžu un EDAK lomu MVU un labdarības vai brīvprātīgo apvienību konsultēšanā un mudina tās šajā ziņā būt aktīvākām. Tāpat uzraudzības iestādes varētu izstrādāt praktiskus rīkus nolūkā palīdzēt MVU un atvieglot to centienus panākt atbilstību VDAR, piemēram, saskaņotu veidlapu datu pārziņiem un apstrādātājiem nolūkā paziņot uzraudzības iestādēm par personas datu aizsardzības pārkāpumu vai vienkāršotu apstrādes reģistrēšanu.

7. Tādu pārziņu vai apstrādātāju pārstāvji, kuri neveic uzņēmējdarbību Savienībā

34) Dalībvalstis ir vērsušas uzmanību uz iespēju, ka datu pārziņi vai apstrādātāji, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā, varētu nepildīt savus VDAR izklāstītos pienākumus. Viens no minētajiem pienākumiem ir 27. pantā noteiktā prasība datu pārziņiem un apstrādātājiem iecelt pārstāvi Savienībā. Pastāv nenoteiktība par to, ciktāl datu pārziņi, kuri veic uzņēmējdarbību trešās valstīs, ir pildījuši minēto pienākumu, bet saskaņā ar dalībvalstu sniegto informāciju, ir gadījumi, kad pārstāvis nav iecelts. Būtu lietderīgi, ja būtu pieejama informācija par to, cik lielā mērā pārziņi vai apstrādātāji, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā, ir iecēlušī pārstāvi saskaņā ar 27. panta prasībām un kādus pasākumus veic uzraudzības iestādes, lai nodrošinātu šā pienākuma izpildi.

35) Turklāt saskaņā ar 30. panta 2. punktu datu apstrādātāja pārstāvis uztur visu pārziņa vārdā veikto apstrādes darbību kategoriju reģistru, un pēc pieprasījuma dara to pieejamu uzraudzības iestādei. Nav pilnībā skaidrs, ko uzraudzības iestāde var darīt situācijās, kad pārstāvis savu pienākumu nepilda. Cits aspekts, kuru varētu vajadzēt dziļāk pārdomāt, ir tas, cik plaša ir pārstāvja atbildība par to, ja datu pārzinis vai apstrādātājs nepilda pienākumu. Tāpēc būtu vēlami no jauna aktualizēti norādījumi no EDAK šajā sakarā.

8. Secinājumi

36) Padome aicina Komisiju paredzamajā ziņojumā savu skatījumu vērst plašāk, neaprobežojoties tikai ar V un VII nodaļu, kuras ir skaidri minētas VDAR 97. pantā. Ņemot vērā nozīmi un ietekmi, kāda ir VDAR, pastāv spēcīgi argumenti par labu plašākai pārskatīšanai un diskusijai par šo tematu, rūpīgi ņemot vērā Padomes, Eiropas Parlamenta un citu attiecīgo ieinteresēto pušu, piemēram, uzraudzības iestāžu, ieguldījumu.

37) Šajā dokumentā ir izklāstīti minētie VDAR piemērošanas un interpretācijas jautājumi, kuri līdz šim ir raisījuši lielākās dalībvalstu bažas. Šīs bažas jo īpaši saistītas ar šādiem aspektiem:

1) problēmas noteikt vai piemērot pienācīgus aizsardzības pasākumus, ja nav lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību; 2) papildu darbs uzraudzības iestādēm, kurš rodas sakarā ar sadarbības un konsekvences mehānismiem saskaņā ar VDAR VII nodaļu, kā arī minēto mehānismu izraisītā ietekme uz resursiem; 3) neparedzēta tiesību aktu sadrumstalotība; 4) jaunie pienākumi datu pārziņiem un apstrādātājiem privātajā sektorā, kas ieviesti ar dažiem VDAR noteikumiem; un 5) pasākumi, kas jāveic uzraudzības iestādēm, lai risinātu situācijas, kad pārziņi, kas veic uzņēmējdarbību trešās valstīs, neieceļ pārstāvi Savienībā.

38) Tomēr pastāv arī virkne ar citiem VDAR noteikumiem saistītu jautājumu, kurus izvirzījušas dalībvalstis. Kaut arī Padome atzīst, ka jautājumu skaitu galvenokārt nosaka tas, ka VDAR ir tikusi piemērota tikai īsu brīdi, Padome uzskata, ka tie kaut kādā veidā ir jārisina. Padome piekrīt, ka daudzi no dalībvalstu izvirzītajiem jautājumiem ir interpretācijas jautājumi, kurus varētu atrisināt, piemēram, ar turpmāku norādījumu palīdzību, kaut gan daži materiāli jau ir pieejami. Padome atzīst EDAK un valstu uzraudzības iestāžu lomu norādījumu sniegšanā. Uzmanība būtu jāpievērš jo īpaši šādiem aspektiem:

- VDAR piemērošana jauno tehnoloģiju jomā, kā arī jautājumi, kas saistīti ar lielajiem tehnoloģiju uzņēmumiem;
- praktiski rīki MVU un labdarības vai brīvprātīgām apvienībām, piemēram, saskaņota veidlapa datu pārziņiem un apstrādātājiem nolūkā paziņot uzraudzības iestādēm par personas datu aizsardzības pārkāpumu vai vienkāršota apstrādes reģistrācija, kā arī citi piemēroti rīki MVU nolūkā piemērot VDAR, ņemot vērā šādu uzņēmumu konkrētās vajadzības;
- efektīvi uzraudzības iestāžu darba mehānismi pārrobežu lietās; un
- jautājumi, kas saistīti ar situācijām, kad tāda datu pārziņa vai apstrādātāja, kurš veic uzņēmējdarbību ārpus ES, pārstāvis nepilda savus pienākumus.

39) Turklāt daudzi no šiem jautājumiem un tematiem, it īpaši valstu likumdevēju kompetences jomā un attiecībā uz problēmām, kas saistītas ar jaunajām tehnoloģijām, ir pelnījušas turpmāku diskusiju un pieredzes apmaiņu starp dalībvalstīm un Komisiju. Būtu jāizpēta, kas būtu piemērots forums šādām diskusijām; tam nebūtu jāpārklājas ar EDAK darbu.

40) Attiecībā uz V nodaļu Padome mudina Komisiju ne tikai pārskatīt esošos lēmumus par aizsardzības līmeņa pietiekamību, bet arī izskatīt iespējas pieņemt jaunus lēmumus par aizsardzības līmeņa pietiekamību saskaņā ar Savienības tiesību aktos noteiktajām prasībām, un izskatīt iespēju, pieņemot šādus lēmumus, konkrēti pievērsties nosūtīšanai uz publiskām iestādēm un starp tām. Vienlaikus Padome piekrīt uzskatam, ka ir vienlīdz svarīgi pievērsties citu rīku piemērošanai, kas ir pieejami saskaņā ar V nodaļu, lai sniegtu datu pārziņiem lielāku skaidrību par to, kad varētu uzskatīt, ka, nepastāvot lēmumam par aizsardzības līmeņa pietiekamību, pastāv piemēroti aizsardzības pasākumi.

41) Attiecībā uz VII nodaļu Padome atzīmē, ka ir paustas zināmas bažas attiecībā uz iepriekš aprakstīto. Padome uzskata, ka vēl vairāk jāstiprina sadarbība starp uzraudzības iestādēm. Šajā kontekstā Komisijas gaidāmajā ziņojumā būtu jāpievēršas tam, cik atbilstīgi ir valstu uzraudzības iestāžu un EDAK resursi. Padome uzskata, ka būtu jārisina arī procesuālās problēmas saistībā ar VII nodaļas piemērošanu. Padome mudina Komisiju apspriesties ar uzraudzības iestādēm un EDAK.

42) Padome atzīmē tiesību aktu sadrumstalotības risku saistībā ar rīcības brīvību, kāda dalībvalstīm ir, lai saglabātu vai ieviestu konkrētākus noteikumus nolūkā pielāgot VDAR noteikumu piemērošanu. Kaut arī dažu VDAR noteikumu precizēšanas nolūkā minētā rīcības brīvība ir bijusi apzināta un tāpēc zināma sadrumstalotība ir pamatota, Padome uzskata, ka būtu cieši jāseko norisēm šajā sakarā. Turklāt Padome uzskata, ka ir nepieciešams pilnībā ņemt vērā datu aizsardzības aspektus un VDAR attiecīgajās ES politikas un likumdošanas jomās.

43) Padome uzskata, ka turpmākajos gados ir svarīgi popularizēt ar VDAR izveidoto Eiropas modeli un visām ieinteresētajām personām nodrošināt juridisko noteiktību. Tāpēc Komisijai savā ziņojumā būtu jāpievēršas jautājumiem, kas saistīti ar iepriekš minētajiem tematiem, un jāierosina piemēroti līdzekļi to atrisināšanai. Turklāt, gatavojot saskaņā ar 97. pantu noteiktos turpmākos ziņojumus, Komisijai būtu jāturpina uzraudzīt un analizēt pieredzi VDAR piemērošanā, jo īpaši attiecībā uz šajā dokumentā izklāstītajiem jautājumiem. Padome arī uzsver, cik svarīgi ir pēc iespējas drīz izskatīt un precizēt, kā VDAR tiek piemērota jauno tehnoloģiju radītajiem izaicinājumiem un kā tā spēj uz tiem reaģēt.
